

הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידי פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת

הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד-2014

[רשומות (הצעות חוק, חוב' מ/883)].

(קריאה ראשונה)

היו"ר אורי מקלב:

אנחנו עוברים להצעת החוק הבאה, שהיא הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידי פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד-2014. יציג את הצעת החוק סגן שר האוצר חבר הכנסת מיקי לוי. יש גם רשימת דוברים. סגן השר מיקי לוי, בבקשה, אתה מוזמן להציג את הצעת החוק. לאחר מכן אני סוגר, ברשותכם, את רשימת הדוברים.

סגן שר האוצר מיקי לוי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גופים פיננסיים מנהלים כספי ציבור בהיקף עצום של למעלה מ-2 טריליון שקל, ולפעילותם השפעה מהותית על היציבות הפיננסית במשק הישראלי. היקף הכספים המנוהל על-ידי גופים אלה מחייב לקיים אמות מידה וסטנדרטים גבוהים והדוקים לממשל תאגידי נאות, ומדגיש את חשיבותם של מנגנוני בקרה ופיקוח בתהליכי קבלת ההחלטות.

בשנים האחרונות שכר בכירים בגופים פיננסיים מצוי בדיון ציבורי נוקב על רקע טענות בדבר גובהו המופרז ואופן אישורו. כדי לסבר את האוזן אציין כי היקפי שכר הבכירים בגופים פיננסיים גדלו בשנים האחרונות באופן משמעותי, כך שנכון להיום כרבע מ-40 מקבלי השכר הגבוה בחברות ציבוריות בישראל הם למעשה בעלי תפקידים בגופים פיננסיים. היחס בין שכרם לשכר הממוצע במשק עומד לעתים על למעלה מפי-100. מדובר בפער בלתי נסבל ובלתי מוצדק, שבינו ובין המציאות אין שום קשר, ואשר חייבים להתחיל לטפל בו.

משרד האוצר פעל רבות להסדרת התגמול בחברות ציבוריות, וכן בתאגידי בנקאיים ובגופים מוסדיים שתחת פיקוח אגף שוק ההון, בעיקר בהיבטים של מדיניות תגמול, תהליכי קביעת התגמול ומבנה התגמול. כל זאת, כדי להגביל את התמריצים לנטילת סיכונים מופרזים. החקיקה המוצעת מהווה נדבך נוסף בהסדרת התגמול בגופים פיננסיים, והיא כוללת שתי הוראות עיקריות: האחת – קביעת מנגנון תאגידי לאישור התקשרות של גוף פיננסי עם בעל תפקיד בכיר בו למתן תגמול בסכום העולה על 3 מיליון וחצי שקלים חדשים בשנה. המנגנון המוצע קובע כי תגמול העולה על 3 מיליון וחצי שקלים חדשים טעון את אישורה של ועדת תגמול או ועדת ביקורת, דירקטוריון ואספה כללית. היום כל הנושא הזה פרוץ לחלוטין. ההתקשרות שנעשתה בלא קבלת האישורים הנדרשים תהיה חסרת תוקף. השנייה – קביעה שבמסגרת בירור ההכנסה החייבת במס של גוף

פיננסי לא יותרו ניכויים בשל תגמול של בעלי תפקיד בכירים שהוא מעבר לתקרה של 3 מיליון וחצי שקלים חדשים בשנה.

אדוני היושב-ראש, אנו מצפים כי צעד זה ישליך גם על שכרם של בכירים בגופים נוספים, יהווה להם תמרור, ולעתים אף תמרור אזהרה, ירסן את השכר ויצמצם את הפערים הבלתי-נסבלים במשק הישראלי. איננו ששים להתערב בשיקול הדעת של בעלי מניות בחברות ציבוריות בנוגע לתגמול שאותו הם בוחרים לתת למנהליהם, אבל אני רוצה להבהיר כי לא נהסס לנקוט צעדים נוספים אם ההתנהלות הלא-מוסרית הזאת תימשך.

אני מבקש מחברי הכנסת לאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהעבירה לוועדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ושלישית. תודה רבה.

היו"ר אורי מקלב:

תודה רבה לסגן השר מיקי לוי. אנחנו נעבור לרשימת הדוברים. ראשון הדוברים – חברת הכנסת מרב מיכאלי. יש רשימה ארוכה. יש חמישה שנמצאים באולם, אם הם לא יותרו. בבקשה, גברתי.

מרב מיכאלי (העבודה):

תודה, אדוני. סגן שר האוצר הציג הצעה ששר האוצר מביא לפנינו היום, שהיא הצעה עם כוונה נכונה ומציננת לכל הדעות: הגבלת שכר הבכירים – ואני בכוונה אומרת "בכירים", כי ממש לא בטוח שאפשר בזכויות מגדלת למצוא בכירות, אולי כן אחת שעולה בדעת.

סגן שר האוצר מיקי לוי:

יש יותר. אני חוזר בי: בכירים ובכירות.

מרב מיכאלי (העבודה):

בכל אופן, באמת, הכוונה מציננת. צריך להגיד שהייתה בשנים האחרונות השתוללות חסרת מעצורים, חסרת מצפון, שמי שמנהלים את הכסף הזה מתנהגים אתו כאילו הוא שלהם, בעוד הוא כסף של הציבור, של כל אחת ואחד מאתנו, ששמה אותו שם – אגב, בדרך כלל לא ביודעין – ובונה על זה שזו תהיה הפנסיה שלה או זו תהיה קופת הגמל שלה או כל דבר אחר; והכסף הזה, הרבה מדי ממנו הולך למנהלים, והביצועים של החברות לחלוטין לא תלויים במה שהמנהלים האלה עושים.

אבל גם אם לא נתעכב על העובדה שההצעה חלה רק במגזר הפיננסי בעוד הכסף של הציבור, כידוע, נמצא ממש לא רק במגזר הפיננסי; וגם לא על גובה הסכום, שהוא פי-35 מהשכר הממוצע במשק ובערך פי-50 מהשכר החציוני; אני רוצה לדבר על המנגנון, ברשותך, סגן שר האוצר. כי למדנו משר האוצר, שעומד להביא לנו כנראה את הצעת החוק הבאמת-סופר-בעייתית, שלא תוריד את מחירי הדירות אלא רק תעשיר את הקבלנים, המכונה "מע"מ אפס", וזה מנגנון פשוט: ההטבה היא עד 1.6 מיליון. מי שקונה דירה ביותר מ-1.6 מיליון, משלמת מע"מ מהשקל הראשון, לא ממעל 1.6 מיליון. זאת אומרת, אם את קונה דירה של עד 1.6 מיליון, יש לך פטור מלא. אם את קונה דירה של 1.7 מיליון, את משלמת מע"מ על כל הסכום.

אז למה המנגנון הזה לא נכון לגבי הצעת החוק שאתם מביאים לנו להגבלת שכר הבכירים, שכאמור, מגבילה שכר באמת אסטרונומי, שכולנו יכולות רק לדמיין אותו? גם לא, רובנו לא יכולות גם לדמיין אותו. מי שמרוויח יותר – או יותר נכון, חברה שמוצאת לנכון לשלם יותר מ-3.5 מיליון שקלים למנהל שלה או למנהלת – אתה יודע מה, או למנהלת – לשנה, למה שיוכלו לנכות את השכר עד הסכום הזה? למה לא לאסור עליהם לנכות את השכר כהוצאה מהסכום הראשון? כמו שאני אומרת, אנחנו אפילו לא מדברות על גובה הסכום, אבל למה המנגנון הזה פועל כשזו הטבה ולא פועל כשמדובר בניסיון להגביל באמת שימוש לא ראוי בכספי ציבור?

סגן שר האוצר מיקי לוי:

מרב, שכר - - -

מרב מיכאלי (העבודה):

אנחנו חושבות שאם אתה רוצה להכווין התנהגות, צריך ליצור סנקציה יותר משמעותית. מעל שכר של 3.5 מיליון שקלים – יתכבד וישלם ללא ניכוי הוצאה מהשקל הראשון. תודה רבה.

סגן שר האוצר מיקי לוי:

מרב, שכר ומענק הם שני דברים שונים, מה לעשות?

היו"ר אורי מקלב:

תודה רבה לחברת הכנסת מרב מיכאלי.

הדובר הבא הוא חבר הכנסת נחמן שי – מוותר. חבר הכנסת איציק שמולי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, אם הוא מעוניין. לא, לא, קודם כול חבר הכנסת איציק שמולי, ואחריו אתה. אחרון הדוברים – חבר הכנסת אילן גילאון. בבקשה, אדוני.

איציק שמולי (העבודה):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. חברי וחברותי חברי הכנסת, שוק התעסוקה במדינת ישראל כבר מזמן יצא מאיזון. בשוק תעסוקה שבו יש הכי הרבה עובדי קבלן באופן יחסי בעולם המערבי; בשוק תעסוקה שבו חברי כנסת צריכים לחוקק חוקים כדי שעובדים יוכלו לשבת או לצאת לשירותים; בשוק תעסוקה שבו פערי השכר הגיעו לכאלה ממדים מבהילים, עד כדי כך שעובד אחד יכול להרוויח משהו שעובד אחר יכול רק לחלום עליו להרוויח במשך חיים שלמים – זה אומר ששוק התעסוקה שלנו יצא בכלל מכלל איזון. וזה מקעקע את האמירה הזאת שכל פעם מגיעה לכאן לכנסת, שעבודה מצילה מעוני, שעבודה מביאה לרווחה.

אבל בשוק תעסוקה כזה נצלני ודל בהזדמנויות – והוא לא דל בהזדמנויות רק למאבטחים ומנקות, הוא דל בהזדמנויות גם לאנשים בגיל שלי שמסיימים תואר אקדמי באוניברסיטה או שמכללה וכל מה שיש לשוק להציע להם זה משרה זמנית, שכר זעום, וחלילה מלהבטיח ביטחון תעסוקתי – אני חושב שההצעה שלכם, מיקי לוי, היא בהחלט במקומה. אני חושב שלמרות שיש פה יוזמות בשנים האחרונות שמסתובבות בנוגע להגבלת שכר הבכירים, שהן הרבה יותר מרחיקות לכת, אני חושב שזו בהחלט התחלה חיובית, אני חושב שזה צעד נכון, זה צעד שהוא במקומו; צריך להגיד את האמת כפי שהיא.

לכאורה, מבחינה כלכלית, כמה אנשים שמרוויחים שכר מופלג, אנחנו עלולים בטעות לחשוב שההשפעה של הדבר הזה היא שולית מבחינת המספרים. אבל כלכלה לא עומדת בזכות עצמה, כלכלה אמורה לשרת חברה. וכאשר אנחנו רואים שהיוצרות מתהפכות ולפתע החברה היא זו שמשרתת את הכלכלה, והביטוי המובהק ביותר של זה זה פערי שכר כל כך אדירים, גם בחברות הפרטיות וגם בחברות הציבוריות, אין ברירה למחוקק אלא להתערב, ולהתערב גם בהמשך בצורה נחושה יותר. אין שום ברירה: שוק שיצא מאיזון, צריך להחזיר אותו לאיזון; ואם נדרשת פה עוד חקיקה, צריך לקדם אותה בצורה נחושה. תודה.

היו"ר אורי מקלב:

תודה לחבר הכנסת איציק שמולי. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת אילן גילאון. בבקשה, אדוני.

מאיר שטרית (התנועה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מברך את האוצר ואת סגן שר האוצר ואת שר האוצר על הבאת הצעת החוק. היא הצעה נכונה, היא בכיוון הנכון, ובוודאי שאין שום הצדקה לשכר המופרז והמוגזם הזה.

עליתי לפה בשביל להעלות סוגיות נוספות; לומר שזה טוב, אבל לא מספיק. ואני רוצה להסביר על מה מדובר. עמדתי בכנסת הקודמת פה, על שולחן הכנסת, על הבמה הזאת, והצעתי את הצעת חוק הקלון הכלכלי, שקובעת שאותם אנשים שעושים תספורות במשק לכסף של אנשים, לא יוכלו להמשיך לעשות את זה. מניתי מעל הבמה הזאת רשימה של עשרות אנשים שמנהלים קופות גמל וקופות מוסדיות שקנו אג"חים של קונצרנים, וכשהטייקונים עשו תספורות, הם לא פתחו את הפה. וציינתי את השכר של כל אחד מהם. השכר של כל אותם עשרות אנשים שהקראתי מעל הבמה – השנתי – נע בין 5 מיליון שקל לשנה לבין 25 מיליון שקל לשנה. עכשיו, שאלתי את השאלה, איך האנשים האלה בכלל עוד עובדים במערכות שלהם? כי מ-2005 עד 2011 – שאלה המספרים שבדקתי אז, כשהעבירו את קופות הגמל והקופות המוסדיות לניהול חיצוני – הקופות האלה גבו דמי ניהול שהסתכמו ב-11 מיליארד שקל מכספי הציבור. דמי ניהול, 11 מיליארד שקל. וכמה הציבור הרוויח כסף על התקופה הזאת שמ-2005 עד 2011 בערכים ריאליים, זאת אומרת, לא בערכים נומינליים? אפס. אז שאלתי, איך האנשים האלה עוד עובדים כמנהלים של קופות? הרי יכלו לשים את הכסף בבנק, לקבל אחוז ריבית לשנה, והיו מרוויחים 6% לפחות, בלי לעשות שום סיכון, שום דבר.

לצערי הרב, הממשלה דחתה את הצעת החוק שלי. לא הסכימה.

היו"ר אורי מקלב:

הנתון שאתה אומר זה נתון של בנק ישראל? או שזה נתון של - - -

מאיר שטרית (התנועה):

זה נתון של אמת, לא של בנק ישראל. נתון של אמת. זו עובדה.

היו"ר אורי מקלב:

זה מידע אישי?

מאיר שטרית (התנועה):

ודאי, זו עובדה.

היו"ר אורי מקלב:

זה ממחקר? מחקר של מי? מחקר מוסמך?

מאיר שטרית (התנועה):

עם נתונים, ודאי.

היו"ר אורי מקלב:

זה דבר שהוא איום ונורא.

מאיר שטרית (התנועה):

המצב הרי נמשך גם עכשיו. גם עכשיו גובים דמי ניהול מופרזים בקופות האלה בלי לראות שום תמורה אמיתית. לדעתי צריך להמליץ על כמה צעדים קדימה. ואגב, אדוני סגן השר, בכנסת הזאת הבאתי מחדש את הצעת חוק הקלון הכלכלי, היא נדונה בוועדת שרים, האוצר התנגד, ולכן אני לא מביא אותה לדיון עד שהאוצר יסכים. לצערי, ראש שוק ההון, הממונה על שוק ההון, דיברה אתי אז בטלפון וביקשה שאני לא אחכה. חिकיתי חודש, חודשיים, שלושה. כבר עברה כמעט שנה, החוק עוד לא עמד לדיון כי האוצר עוד מתנגד לדיון בחוק הזה.

החוק השני, שניסיתי גם אותו לקדם, זה הגבלת שכר הבכירים בכלל. יש הצעת חוק שלי שמתגלגלת, גם בכנסת הקודמת, גם בכנסת הזאת, גם לפני ארבע כנסות, שקובעת שאדם בסקטור ציבורי – לא – - - לא יקבל שכר יותר מפי-15 משכר המינימום. מה לא הגון בזה?

הצעתי הצעה יותר רכה, שבחברה ציבורית שיש לה מניות בבורסה אדם יקבל שכר לא יותר מאשר תקרה מסוימת, כאשר מעל התקרה הזו הוא יכול לקבל שכר נוסף רק אם הוא מחלק דיבידנד. הווה אומר, אם אתה מנהל חברה שמרוויחה ואתה מחלק דיבידנד, בבקשה – תינה גם אתה מהדיבידנד, תקבל תוספת של שכר, 1% מהדיבידנד שאתה מחלק. אם אתה מפסיד אתה לא יכול לבקש להעלות את השכר שלך. וגם לזה לצערי הממשלה מתנגדת, ולכן לא הביאו אותו לדיון, כי אני לא מביא בניגוד לעמדת ועדת שרים לחקיקה.

אני מציע לאוצר לחשוב בגדול, כי יש הרבה מה לתקן בתחום הזה. זה כסף של הציבור, והציבור הקטן לא יכול לעשות מאומה לשמור על הכסף שלו. הוא בידיים של מי שמנהל אותו. אני חושב שהאוצר יכול לתרום משמעותית ביותר, באמת, להקלת העול על האנשים הקטנים. תודה רבה.

היו"ר אורי מקלב:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת אילן גילאון, בבקשה. בבקשה, אדוני.

אילן גילאון (מרצ):

תודה לך, אדוני, כבוד השר, חברותי וחברי כנסת, זה מה שנאמר: היא הנותנת. בעצם המלאכה, הצעת החוק הזאת, שהייתי קורא לה חוק הבטחת הכנסה בעצם – אולי חוק הבטחת הכנסה, הפוך – היא בעצם ממחישה יותר מכל דבר אחר את הסיטואציה האבו-נפחאית שאנחנו נמצאים בתוכה.

היו הצעות שקדמו, של חברים בכנסת הזו. חלק עסקו בכך שמי שיקבע את שכר המנכ"לים תהיה נציגות של בעלי מניות בחברות הסוחרות בבורסה. הייתה הצעה שהתלתה את הרצפה עם התקרה, זה דבר נכון וחשוב, של חברת הכנסת שלי יחימוביץ ושל חיים כץ, כי אותנו מעניינת גם כמובן הרצפה ולא התקרה. אבל כאילו התפאורה מסביב והדין הזה והגבלת השכר ל-3.5 מיליוני שקלים, שמזל שמקבלים את זה דרך הבנק – אני בחיים שלי לא ראיתי, אפילו לא בטלוויזיה, כבוד סגן השר, איך נראה סכום כזה שצריך להביא אותו בחודש הביתה. ולמה בעצם צריך סכום כזה? כי אתה יודע, אדוני השר, אני לגמרי בעד כלכלת שוק. אבל אני אומר לך שאני לא בעד חברת שוק, מבחינת הפערים של מה שנקרא מדיניות של פרות בשן – ממש במונח המקראי – סוגרת כאן בלי שום התליה לנושא של רישום רווחים.

ובעצם היה פה שר אוצר שבאחד הוויכוחים הגדולים שלי אתו, אני חשבתי שצריך לווסת מסים במדרגות היותר גבוהות לגבי הכנסות כאלה, ולרסן אותן ולעשות התליה בין המשכורת הכי נמוכה להכי גבוהה, כך שגם היום כאשר אתה מגביל בעצם את המשכורת, תעבוד מורה – שים לב, לא מנקה, מורה – שבע שנים, ממש כמו יעקב, כדי לקבל את המשכורת שאתה מגביל אותה בחודש אחד לאנשים אחרים.

אני אומר לך, אדוני, נאמר לך קודם – זה בכיוון הנכון. זה מאוד לא מספיק, וזה בעיקר מייצר פערים שהולכים כל הזמן, נפתחים פעם אחרי פעם ודור אחרי דור. לכן, אם אתם רוצים ללכת באמת על מבנה כזה, אתם חייבים להתלות את המשכורת הנמוכה ביותר במשכורת הגבוהה ביותר, כי היא הנותנת. ואני לא יודע איך בן-אדם יכול, ויהיה מוכשר ככל שיהיה, אני – אין לי מושג כמה הוא יהיה מוכשר, ויביא רווחים ככל שיהיה, מה צורכו בזה? למה הוא צריך להתנפח כמו הדג המפורסם הזה? וכמה פעמים אפשר לבלוע, מה שהאדם הפשוט ביותר יקבל את המשכורת הנמוכה ביותר, הוא לא מקבל אותה? ולכן, זאת בעצם הערובה.

בימים כאלה, לדון בהגבלת שכר ל-3.5 מיליון שקל ולא יותר, מה שאני קורא לו "הבטחת הכנסה הפוכה", זה אומר דורשני.

היו"ר אורי מקלב:

תודה רבה.

סגן שר האוצר מיקי לוי:

--- הסקטור הפרטי ולא --- בסקטור הציבורי.

אילן גילאון (מרצ):

אני לא יודע למה בן-אדם בכל סקטור – אני אומר לך שוב ---

סגן שר האוצר מיקי לוי:

אילן גילאון (מרצ):

לא, יש הבדל בין ציבורי לפרטי – אין לי שום ספק. אבל מדינה צריכה לעשות רגולציה, כי אחרת היא מאבדת כל כך הרבה, ציבור כל כך גדול מן האנשים שלה. אין לה מספיק כסף לשום דבר. זה – איך אומרים? מוסקבה מאמינה בדמעות, אנחנו מאמינים במסים.

היו"ר אורי מקלב:

תודה רבה לך, אדוני.

ואנחנו נעבור להצבעה. מובן שנאפשר לך להגיע למקום כדי להצביע בקריאה ראשונה להצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד–2014, לקריאה ראשונה. מי בעד? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה מס' 36

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 24

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד–2014, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר אורי מקלב:

בעד – 24, אין מתנגדים ואין נמנעים. לפיכך, הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים אושרה בקריאה ראשונה ותעבור לזעדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ושלישית.